

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

ТРЕНДИ І МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС ДИСЦИПЛІНИ

*Рекомендовано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
як навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра, які навчаються
за спеціальністю «Менеджмент міжнародного бізнесу»*

Київ
КПІ ім. Ігоря Сікорського
2021

Тренди і моделі розвитку світової економіки: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності «Менеджмент міжнародного бізнесу» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: В. В. Дергачова, В. Я. Голюк, Г. М. Дергачова. – Електронні текстові дані (1 файл: 106 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 52 с.

*Гриф надано Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського
за поданням Вченої ради Факультету менеджменту та маркетингу*

Електронне мережне навчальне видання

ТРЕНДИ І МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Навчально-методичний комплекс дисципліни

Укладачі	<i>Дергачова Вікторія Вікторівна, доктор. екон. наук, проф. Голюк Вікторія Ярославівна, канд. екон. наук, доц. Дергачова Ганна Михайлівна, канд. екон. наук.</i>
Рецензент	<i>Глущенко Я. І., канд. екон. наук, доц.</i>
Відповідальний редактор	<i>Лазоренко Т.В., канд. екон. наук, доцент</i>

В навчально-методичному комплексі дисципліни «Тренди і моделі розвитку світової економіки» для студентів спеціальності «Менеджмент міжнародного бізнесу» подано навчально-тематичний план дисципліни, методичні поради до вивчення лекційного матеріалу, практичних занять та тематику самостійної роботи студентів. Надані тестові завдання для перевірки знань студентів та критерії поточного та підсумкового контролю.

Навчально-методичний комплекс стане у нагоді студентам економічних спеціальностей, які прагнуть опанувати дисципліну «Тренди і моделі розвитку світової економіки».

© КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
I. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	7
II. ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ.....	8
III. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ.....	122
IV. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	20
V. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	26
V.1. Питання і завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни..	26
V.2. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи.....	27
V.3. Завдання для самостійної перевірки знань	33
VI. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	44
VI.1 Поточний контроль знань студентів	44
VI.2 Підсумковий контроль знань студентів.....	44
VII. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ	48

ВСТУП

Згідно з навчальними планами підготовки магістрів зі спеціальності «Менеджмент міжнародного бізнесу» у Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» викладається дисципліна «Тренди і моделі розвитку світової економіки», що відноситься до циклу дисциплін нормативного циклу ВНЗ.

Сучасний етап зростання масштабів та диверсифікації світогосподарських зв'язків супроводжується розвитком зовнішньоекономічної діяльності підприємств. Високий ступінь відкритості вітчизняної економіки визначає необхідність підготовки фахівців з менеджменту, які б орієнтувалися у сучасних тенденціях розвитку світової економіки, уміли їх прогнозувати та використовувати прогнози у розробці стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

Це робить актуальним вивчення дисципліни «Тренди і моделі розвитку світової економіки», яка має як теоретичну так і практичну спрямованість. Під час вивчення цієї дисципліни студенти знайомляться з основами прогнозування ВВП країн світу, виокремлення основних факторів, які визначають їх економічний розвиток, що допоможе їм при управлінні поточною зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та формуванні стратегії її подальшого розвитку.

Основна мета дисципліни – формування у студентів уявлення про нинішній стан світової економіки та сучасні тенденції її розвитку, а також формування навиків аналізу поточного стану економіки держави та прогнозування її перспектив для формування подальшої стратегії діяльності підприємства. Метою кредитного модуля «Тренди та моделі розвитку світової економіки» є формування у студентів системи знань щодо сучасних концепцій та моделей, основних принципів, напрямів та тенденцій розвитку як світового господарства в цілому, так і окремих держав та їх угруповань зокрема.

Метою вивчення кредитного модуля «Тренди та моделі розвитку світової економіки» є формування у майбутніх фахівців з менеджменту *здатностей*:

- **ЗК 1** Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні, зокрема для аналізу моделей та тенденцій розвитку світової економіки та окремих країн,

а також для прогнозування трендів розвитку світового господарства методами функціонального та технічного аналізу;

- **ЗК 7** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу у процесі аналізу трендів та моделей розвитку світової економіки;
- **ФК 12** Здатність формувати стратегії міжнародної діяльності підприємств на засадах експортоорієнтованого розвитку із врахуванням потенціалу цифрових трансформацій у світовій економіці;
- **ФК 13** Здатність організовувати, планувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств з урахуванням сучасних трендів світової економіки та з використанням перспективних бізнес-моделей;
- **ФК 14** Здатність знаходити та оцінювати нові ринкові можливості розвитку організації, перспективні напрями розвитку різних форм міжнародного бізнесу, обґрунтовувати механізми трансформації систем управління на основі інтеграційних управлінських рішень в умовах мінливості світової економіки.

Після засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі *програмні результати навчання*:

- **ПРН 15** Вміти виявляти закономірності, умови та фактори національного та міжнародного характеру, що обумовлюють формування ефективних стратегій розвитку міжнародного бізнесу, шляхом аналізу та прогнозування тенденцій розвитку світової економіки;
- **ПРН 16** Ідентифікувати та аналізувати можливий вплив сучасних трендів світової економіки на функціонування суб'єктів міжнародного бізнесу.

Теми програми дисципліни логічно взаємопов'язані і послідовно розглядають питання трендів та моделей розвитку світової економіки, які необхідні магістру. Питання, які передбачені програмою, пов'язані із загальними положеннями організації наукової роботи у вищих навчальних закладах; освітньо-професійною програмою підготовки фахівців.

Навчальний посібник спрямований на допомогу студентам спеціальностей «Менеджмент міжнародного бізнесу», в засвоєнні необхідних теоретичних знань з дисципліни, набутті навичок з прогнозування трендів розвитку світової економіки та використанні їх на практиці у рамках виконання функціональних обов'язків менеджера міжнародного бізнесу.

І. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Навчально тематичний план дисципліни містить такі теми:

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні	СРС
Тема 1. Сутність економічного розвитку, його сучасні концепції та моделі.	22	4	4	-	14
Тема 2. Сучасний етап розвитку світового господарства у вимірі циклічності економічного розвитку	20	4	2	-	14
Тема 3. Криза як етап ділового циклу, її причини, наслідки та перспективи для розвитку бізнесу.	19	4	2	-	13
Тема 4. Сучасні тренди розвитку глобальної економіки	20	2	4	-	14
Тема 5. Місце інноваційних чинників у економічному розвитку світової економіки	19	4	2	-	13
МКР	4	-	2	-	2
Розрахункова робота	10	-	-	-	10
Підготовка до заліку (Залік)	6	-	2	-	4
Всього годин	120	18	18	-	84

II. ТЕМАТИЧНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Вивчення навчальної дисципліни включає такі теми.

Тема 1. Сутність економічного розвитку, його сучасні концепції та моделі.

Поняття економічного розвитку, його чинники та показники. Економічний розвиток і економічне зростання. Теоретичні напрями в оцінці факторів, які визначають економічне зростання: просторово-географічний, інноваційно-технологічний, соціогуманітарний, інституційно-еволюційний. Основні фактори економічного зростання. Чинники зростання першого та другого порядку. Типи економічного зростання: екстенсивне та інтенсивне.

Показники розвитку національної економіки. Рейтинг конкурентоспроможності країн світу. Оцінка гуманітарного розвитку країни.

Традиційні та сучасні моделі і концепції економічного розвитку. Найбільш поширені моделі економічного розвитку: модель лінійних стадій розвитку (зростання); теорія структурних трансформацій; теорія зовнішньої залежності; неокласична модель вільного ринку; теорія ендогенного зростання; модель сталого розвитку. Концепція гомеостазу економічної системи.

Поняття консенсусу економічного розвитку. Вашингтонський консенсус як модель розвитку економіки: передумови його виникнення, основні положення, досвід використання, критика. Використання постулатів Вашингтонського консенсусу у постсоціалістичній Європі та Україні. Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси.

Тема 2. Сучасний етап розвитку світового господарства у вимірі циклічності економічного розвитку

Поняття циклічності економіки. Поняття тренду. Сутність та структура економічного циклу. Фази економічного циклу: криза, депресія, пожвавлення, піднесення. Відмінність сучасних економічних циклів від циклів кінця XIX — першої половини XX століття. Причини циклічності економічного розвитку. Класифікація циклів. Циклічні та нерегулярні кризи. Теорії циклічності

економічного розвитку: монетарна теорія, інноваційна теорія, теорія недоспоживання, теорії перенагромадження, психологічні теорії. Антициклічна політика держави. Напрями державного антициклічного регулювання: політика стримування, політика експансії. Основні важелі державного антициклічного регулювання.

Короткі цикли Дж. Кітчина. Передумови формування циклів Дж. Кітчиним та їх сучасна інтерпретація. Інвестиційні цикли К. Жюгляра: фактори формування, тривалість, фази, сучасна специфіка. Будівельні цикли С. Кузнеця та його внесок до кількісної теорії економічного зростання. «Закон Кузнеця». Довгі хвилі кон'юнктури М. Кондратьєва. Внесок до теорії довгих хвиль М. Туган-Барановського та Й. Шумпетера. Теорія економічної рівноваги. Хронологія великих циклів Кондратьєва. Закономірності К-циклів. Співвідношення між Кондратьєвськими хвилями і технологічними укладами. Сучасна світова економіка крізь призму К-циклів. Аналіз п'ятого К-циклу: фази, базові технології, особливості у країнах різного рівня розвитку. Прогнози щодо 6-го К-циклу.

Тема 3. Криза як етап ділового циклу, її причини, наслідки та перспективи для розвитку бізнесу

Сутність криз. Алгоритм формування економічної кризи. Характерні ознаки прояву кризи. Основні постулати теорії економічних криз. Фактори економічних криз: ендогенні, екзогенні. Класифікація криз: за причинами виникнення, за формами прояву, за основними сферами впливу, за періодичністю, за сферами розповсюдження, за створеними основними загрозами, за потенційним можливостями, за ступенем впливу кризи на поточну і майбутню макроекономічну діяльність держави, за ступенем схожості з попередніми кризами, за якістю управління, за тривалістю впливу, за наслідками. Прогноз кризових явищ.

Роль кредитування у формуванні передумов кризи. Внесок науковців у «кредитну» теорію кризи. Кредитний бум, що передуює кризі. Роль банківського капіталу у формуванні кризи. Роль грошово-кредитної політики Федеральної Резервної Системи у формуванні ділових циклів. Біржові «бульбашки» у діловому

циклі. Етапи існування біржової бульбашки. Хронологія виникнення біржових бульбашок. Кредитне плече та маржинальна торгівля як інструменти формування біржових бульбашок. Леверидж. Досвід контролю маржинальних вимог.

Крах на Уолл-стріт 1929 як точка відліку великої депресії. Фінансові піраміди Ч.Понці. Основні передумови кризи 1929 року. Хронологія кризи 2019: чорний четвер, чорний вівторок. Азійська криза 1997-1998 рр., її основні риси. Передумови азійської фінансової кризи. Схема розгортання Азійської кризи. Криза Дот-комів, її ключові риси. Передумови та причини кризи дот-комів. Бульбашка доткомів. Ринок ІТ-сектору сьогодні. Іпотечна криза у США. Передумови іпотечної кризи в США. Алгоритм розгортання іпотечної кризи. Ключові дати іпотечної кризи. Бенефіціари іпотечної кризи.

Тема 4. Сучасні тренди розвитку глобальної економіки

Економічна конвенція: її сутність та причини. Прогноз економічної конвергенції. Подальший розвиток глобалізації, її сучасні закономірності. Протекціонізм у торгівлі та фінансах. Протекціоністська політика США часів Д.Трампа. Перспективи економіки Китаю, Індії та Азії загалом. Швидке зростання економіки країн Азії. Роль Китаю та Індії у зростанні економіки Азійського регіону. Зміни демографічної ситуації, зайнятості та доходів населення. Подальше зростання обсягів заборгованості країн світу. Країни-лідери за обсягом заборгованості. Заборгованість України.

Прискорення науково-технічного прогресу. Швидкий розвиток ІКТ. Сучасний розвиток технологічних компаній. Географія та сучасна динаміка інновацій. Збільшення обсягів операцій з криптовалютою. Поняття криптовалюти. Шляхи емісії криптовалют. Найбільш популярні криптовалюти. Перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні. Збільшення частки відновлювальних енергоносіїв у загальному обсязі використання енергоресурсів.

Тема 5. Місце інноваційних чинників у економічному розвитку світової економіки

Інновації як основа економічного зростання. Сутність інновацій. Класифікації інновацій. Методи оцінювання інноваційності країни. Рейтинг найбільш інноваційних країн. Особливості стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах. Державна підтримка інновацій.

Теорії інноваційного розвитку промисловості: теорії циклічного розвитку, теорії технологічного розвитку. Технологічні парадигми/уклади і промислові революції. Поняття «ключового фактора» парадигми. Ретроспективний аналіз розвитку технологічних парадигм. Життєвий цикл технологічного укладу. Технологічні уклади у ретроспективі. Науково-технічні революції: поняття та послідовність. «Industry 4.0».

Сучасні тренди розвитку інновацій. Диджиталізація економіки як провідний тренд розвитку інновацій. Показники використання та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Вплив диджиталізації на ВВП. Класифікація країн світу за рівнем діджиталізації. Діджитал-матриця розвитку суспільства. Диджиталізація в Україні. Діджитал-тренди сучасної економіки: диджитал-маркетинг, краудфандинг, цифрова ідентифікація, діджитал-тренди медійного простору, подкасти.

III. МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність економічного розвитку, його сучасні концепції та моделі.

Зміст

1. Поняття економічного розвитку, його чинники та показники.
2. Традиційні та сучасні моделі і концепції економічного розвитку
3. Вашингтонський консенсус як модель розвитку економіки.
4. Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси.

Методичні поради до вивчення теми:

У ході опрацювання цієї теми студентами слід з'ясувати сутність економічного розвитку, його чинники та показники. Студентам необхідно усвідомити різницю між економічним розвитком і зростанням. Необхідно сформулювати уявлення основних факторів економічного зростання, виокремити серед них чинники першого та другого порядку. Студентам слід усвідомити різницю між інтенсивним та екстенсивним зростанням. Під час вивчення цієї теми обов'язково потрібно обов'язково розглянути найбільш поширені моделі економічного розвитку модель лінійних стадій розвитку (зростання); теорія структурних трансформацій; теорія зовнішньої залежності; неокласична модель вільного ринку; теорія ендогенного зростання; модель сталого розвитку. Доцільно також розглянути концепцію гомеостазу економічної системи. Слід дослідити і усвідомити поняття консенсусу економічного розвитку. Особливу увагу слід приділити Вашингтонському консенсусу як такому, який використовувався в Україні. Необхідно прослідкувати особливості використання Вашингтонського консенсусу у різних країнах та виокремити позитивні та негативні наслідки його імплементації. Невід'ємною складовою опанування цієї теми є ознайомлення з принципами Пекінського, Мумбайського та Сеульського консенсусів.

Контрольні питання:

1. Розкрити сутність понять економічного розвитку та економічного зростання.
2. Класифікувати фактори економічного зростання.
3. Вказати показники розвитку національної економіки.

4. Охарактеризувати традиційні та сучасні моделі і концепції економічного розвитку.
5. Розкрити сутність консенсусу економічного розвитку.
6. Визначити характерні риси Вашингтонського консенсусу, вказати наслідки його використання в різних країнах.
7. Визначити особливості використання постулатів Вашингтонського консенсусу у постсоціалістичній Європі та Україні.
8. Охарактеризувати Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси.

Основна література: 1,5.

Додаткова література: 1,14,15,17,18,19,27,28,29,30,33,37.

Тема 2. Сучасний етап розвитку світового господарства у вимірі циклічності економічного розвитку

Зміст

1. Сутність та структура економічного циклу.
2. Класифікація циклів. Теорії циклічності економічного розвитку
3. Антициклічна політика держави
4. Короткі цикли Дж. Кітчина
5. Інвестиційні цикли К. Жюгляра
6. Будівельні цикли С. Кузнеця та його внесок до кількісної теорії економічного зростання
7. Довгі хвилі кон'юнктури М. Кондратьєва.
8. Сучасна світова економіка крізь призму К-циклів

Методичні поради до вивчення теми

Під час вивчення цієї теми студентам необхідно пригадати понятійний апарат макроекономіки, оскільки цей матеріал слугує базою для розгляду наступних тем дисципліни.

Насамперед необхідно з'ясувати сутність понять «економічного циклу», «тренду». Обов'язково слід розглянути фази економічного циклу. Доцільно відмінності сучасних економічних циклів від циклів кінця ХІХ — першої половини

XX століття. Важливо розглянути причини циклічності економічного розвитку. Важливою складовою вивчення теми є усвідомлення поняття антициклічної політики держави та її основних інструментів.

Особливу увагу слід приділити теоріям циклічності економічного розвитку: монетарній теорії, інноваційній теорії, теорії недоспоживання, теорії перенагромадження, психологічним теоріями. Студентам слід розрізняти ознаки, за якими сучасна наукова думка класифікує економічні цикли, знати найбільш видатних науковців, які присвятили праці їх дослідженню. Слід ознайомитися з короткими циклами Дж. Кітчина, інвестиційними циклами К. Жюгляра, будівельними циклами С. Кузнеця, довгими хвилями кон'юнктури М. Кондратьєва. Особливої уваги заслуговує внесок до теорії довгих хвиль М. Туган-Барановського та Й. Шумпетера. Важливою частиною опрацювання теми є аналіз сучасної світової економіки крізь призму К-циклів.

Контрольні питання:

1. Що таке економічний цикл і які чинники визначають його появу?
2. Класифікувати різновиди економічних циклів.
3. Розкрити сутність окремих фаз ділового циклу.
4. Розкрити специфіку основних теорій циклічного розвитку економіки.
5. У чому полягає сутність антициклічної політики держави і які її інструменти Вам відомі?
6. Розкрийте «закон Кузнеця».
7. У чому полягає внесок до теорії циклічного розвитку М. Туган-Барановського?
8. Розкрийте постулати інноваційної теорії економічного циклу.
9. У рамках якого К-циклу розвивається нині світова економіка?

Основна література: 2,3.

Додаткова література: 4,11,13,25,26.

Тема 3. Криза як етап ділового циклу, її причини, наслідки та перспективи для розвитку бізнесу

Зміст

1. Сутність криз.
2. Класифікація криз.
3. Роль кредитування у формуванні передумов кризи
4. Біржові «бульбашки».
5. Кредитне плече та маржинальна торгівля.
6. Крах на Уолл-стріт 1929.
7. Азійська криза.
8. Криза Дот-комів
9. Іпотечна криза у США

Методичні поради до вивчення теми

Під час вивчення цієї теми необхідно з'ясувати сутність, характерні ознаки прояву економічної кризи та алгоритм її формування. Слід дослідити основні фактори економічних криз: ендегенні, екзогенні. Особливу увагу слід приділити різновидам криз, слід розглянути класифікацію криз за причинами виникнення, за формами прояву, за основними сферами впливу, за періодичністю, за сферами розповсюдження, за створеними основними загрозами, за потенційним можливостями, за ступенем впливу кризи на поточну і майбутню макроекономічну діяльність держави, за ступенем схожості з попередніми кризами, за якістю управління, за тривалістю впливу, за наслідками. Доцільно розглянути принципи прогнозування кризових явищ. Студенти повинні вміти виокремлювати передумови, що формують підґрунтя для кризи та безпосередні фактори її виникнення. Обов'язковим є вивчення ролі кредитування у формуванні передумов кризи: кредитного буму, що передуює кризі, ролі банківського капіталу у формуванні кризи. Необхідним є дослідження ролі грошово-кредитної політики Федеральної Резервної Системи у формуванні ділових циклів. Обов'язковим є аналіз ролі біржових «бульбашок» у діловому циклі, факторів та етапів їх розвитку. Бажаним є проведення ретроспективного аналізу виникнення та краху біржових бульбашок:

«чорного четверга» 1929 року, кризи дот-комів, іпотечної кризи в США та ін. Важливим є розгляд валютної специфіки азійської кризи 1998 року. Слід не лише проаналізувати характерні ознаки цих криз, а й сфокусувати увагу студентів на наслідках вказаних кризових явищ для України.

Контрольні питання:

1. Розкрийте сутність поняття «економічна криза».
2. Класифікуйте економічні кризи.
3. Які основні передумови виникнення економічної кризи?
4. У чому полягає специфіка валютних криз?
5. Розкрийте поняття «біржова бульбашка».
6. Що таке «кредитне плече»? У чому полягає його роль у розвитку біржової бульбашки?
7. Охарактеризуйте причини наслідки краху на Уолл-стріт у 1929 році.
8. Розкрийте особливості іпотечної кризи в США? Як вона вплинула на Україну?

Основна література: 2,3

Додаткова література: 4,7,11,21,22,23,24,31.

Тема 4. Сучасні тренди розвитку глобальної економіки

Зміст

1. Економічна конвенція
2. Подальший розвиток глобалізації.
3. Протекціонізм у торгівлі та фінансах
4. Швидкий розвиток ІКТ
5. Збільшення обсягів операцій з криптовалютою
6. Подальше зростання обсягів заборгованості країн світу
7. Швидке зростання економіки країн Азії
8. Прискорення науково-технічного прогресу

9. Збільшення частки відновлювальних енергоносіїв у загальному обсязі використання енергоресурсів
10. Зміни демографічної ситуації, зайнятості та доходів населення

Методичні поради до вивчення теми:

У рамках засвоєння цієї теми студенти у першу чергу повинні ознайомитися з поняттям «економічна конвергенція». Слід приділити увагу сучасним закономірностям глобалізації. Обов'язковим є ознайомлення з явищем сучасного протекціонізму у торгівлі та фінансах. Важливим є ознайомлення з сучасними тенденціями розвитку економік Азії: Китаю, Індії та інших держав. У рамках вивчення цієї теми також слід розглянути проблему зростання обсягів заборгованості країн світу.

Невід'ємним елементом вивчення цієї теми є аналіз тренду прискорення науково-технічного прогресу. Слід дослідити особливості географії та сучасної динаміки інновацій, сучасний розвиток технологічних компаній. Важливим також є дослідження демографічних змін, пов'язаних з розвитком ІКТ. Важливим трендом сучасної економіки є збільшення обсягів операцій з криптовалютою, що потребує обов'язкового вивчення. Студентам слід усвідомити поняття «криптовалюти», знати шляхи емісії криптовалют, орієнтуватися у тенденціях сучасного ринку криптовалют, а також мати уявлення про перспективи розвитку ринку криптовалют в Україні.

Контрольні питання та завдання:

1. Розкрийте поняття «економічної конвергенції».
2. У чому полягає сучасний протекціонізм у глобальній економіці.
3. Вкажіть сучасні закономірності розвитку глобалізації?
4. Охарактеризуйте сучасну географію та динаміку інновацій.
5. Що таке «криптовалюта»?
6. Які шляхи емісії криптовалют Вам відомі?
7. Які тренди нині мають місце у галузі енергетики?
8. Які демографічні зміни очікуються у глобальному масштабі та як вони будуть взаємодіяти зі світовою економікою?

Основна література: 1,2,3,4,5.

Додаткова література: 2,5,6,10,12,16,20.

Тема 5. Місце інноваційних чинників у економічному розвитку світової економіки

Зміст

1. Інновації як основа економічного зростання
2. Теорії інноваційного розвитку промисловості
3. Технологічні парадигми/уклади і промислові революції
4. Особливості стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах
5. Сучасні тренди розвитку інновацій
6. Диджиталізація економіки як провідний тренд розвитку інновацій

Методичні поради до вивчення теми

При вивченні першого питання теми слід дослідити роль інновацій у економічному зростанні. Студентам слід чітко усвідомлювати сутність інновацій, вміти їх класифікувати. Невід'ємною складовою вивчення цього питання є ознайомлення студентів з інструментами державної підтримки інновацій, і особливо, з практикою стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах.

У рамках вивчення цієї теми студентам слід дослідити найбільш поширені теорії інноваційного розвитку промисловості, вміти охарактеризувати технологічні уклади та промислові революції. При проведенні ретроспективного аналізу розвитку технологічних укладів студентам слід усвідомлювати сутність понять «технологічна парадигма», «ключовий фактор технологічної парадигми», «життєвий цикл технологічного укладу». Обов'язковим є аналіз концепції «Industry 4.0». Студенти повинні чітко розмежовувати поняття «Industry 4.0» і «4-та технологічна революція».

Обов'язковим при вивченні даної теми є аналіз сучасних трендів розвитку інновацій, і зокрема диджиталізації як провідної тенденції. Слід дослідити показники використання та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та вплив диджиталізації на ВВП. Студенти повинні усвідомити поняття «диджитал-маркетинг», «краудфандинг», «цифрова ідентифікація», «подкаст». У результаті опрацювання матеріалів теми вони повинні бути обізнаними у основних тенденціях диджиталізації в Україні.

Контрольні питання:

1. Розкрийте роль інновацій у економічному розвитку.
2. Які технологічні уклади Вам відомі?
3. Розкрийте сутність поняття «ключовий фактор технологічного укладу».
4. Які заходи державної підтримки інноваційного розвитку Вам відомі?
5. У чому полягає сутність «Industry 4.0».
6. Що таке «краудфандинг»?
7. Охарактеризуйте сутність диджитал-маркетингу.
8. Що таке «подкаст»?
9. Охарактеризуйте перспективи диджиталізації в Україні

Основна література: 1,5.

Додаткова література: 2,8,7,9,32,33,34,35.

IV. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1-2

Тема 1. Сутність економічного розвитку, його сучасні концепції та моделі.

Зміст заняття:

1. Поняття економічного розвитку, його чинники та показники.
2. Традиційні та сучасні моделі і концепції економічного розвитку
3. Вашингтонський консенсус як модель розвитку економіки.
4. Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси.

Практичне завдання:

Круглий стіл «Імплементация консенсусів економічного розвитку у світовій практиці».

Методичні поради до проведення заняття

Проведення першого заняття слід розпочати з розгляду сутності понять «економічний розвиток», «економічне зростання». Студентам слід розуміти основні теоретичні напрями в оцінці факторів, які визначають економічне зростання: просторово-географічний, інноваційно-технологічний, соціогуманітарний, інституційно-еволюційний. Важливим є формування у студентів розуміння основних факторів економічного зростання, вміння розмежовувати чинники першого і другого порядку. Готуючись до занять, студенти повинні дослідити і вміти навести приклади екстенсивного та інтенсивного зростання у світовій економіці.

Обговорення цих питань має підвести аудиторію до дискусії щодо ролі та значення окремих факторів у розвитку економіки України та її місця у світовому господарстві.

При підготовці до занять студентам слід дослідити найбільш поширені моделі економічного розвитку (модель лінійних стадій розвитку (зростання), теорію структурних трансформацій, теорію зовнішньої залежності, неокласичну модель вільного ринку, теорію ендогенного зростання, модель сталого розвитку) та вміти навести приклади їх реалізації на практиці. Важливо зацентувати увагу на

основних тенденціях у розвитку економіки України та її світогосподарських зв'язків, стримуючих факторах, проблемах і перспективах.

Друге практичне заняття слід присвятити консенсусам економічного розвитку. Спочатку слід переконатися, що студенти розуміють сутність поняття консенсусу економічного розвитку. Важливою частиною заняття повинно стати обговорення різних консенсусів економічного розвитку та прикладів їх імплементації у різних країнах. Особливу увагу слід приділити Вашингтонському консенсусу як такому який використовувався в Україні – слід розглянути його основні постулати, позитивні і негативні наслідки реалізації у різних країнах, і у тому числі у постсоціалістичній Європі та Україні. Крім того, слід розглянути Пекінський, Мумбайський та Сеульський консенсуси.

Основна література: 1,5

Додаткова література: 1,14,15,17,18,19,27,28,29,30,33,37.

Практичне заняття 3

Тема 2. Сучасний етап розвитку світового господарства у вимірі циклічності економічного розвитку

Зміст заняття:

1. Сутність та структура економічного циклу.
2. Класифікація циклів. Теорії циклічності економічного розвитку
3. Антициклічна політика держави
4. Короткі цикли Дж. Кітчина
5. Інвестиційні цикли К. Жюгляра
6. Будівельні цикли С. Кузнеця та його внесок до кількісної теорії економічного зростання
7. Довгі хвилі кон'юнктури М. Кондратьєва.
8. Сучасна світова економіка крізь призму К-циклів

Практичне завдання:

Побудувати графіки економічних циклів у різних країнах (на вибір студента) та охарактеризувати сучасні цикли.

Методичні поради до проведення заняття

Проведення заняття слід розпочати з розгляду сутності основних понять теми - «економічний цикл», «тренд», «криза», «депресія», «пожвавлення», «піднесення». Важливим є формування у студентів уявлення про відмінність сучасних економічних циклів від циклів кінця ХІХ — першої половини ХХ століття та основних чинників, що впливають на циклічність економічного розвитку. Готуючись до заняття, студенти повинні дослідити суть та різновиди бізнес-циклів, визначити основні чинники, що сприяли їх розвитку.

Важливим є дослідження теорій циклічності економічного розвитку: монетарної теорії, інноваційної теорії, теорії недоспоживання, теорії перенагроюдження, психологічних теорій. Важливим є опанування поняття антициклічної політики держави, напрямів державного антициклічного регулювання та його базових інструментів. У рамках даної теми передбачено побудова студентами графіків економічних циклів різних держав та їх аналіз.

Основна література: 2,3.

Додаткова література: 4,11,13,25,26.

Практичне заняття 4

Тема 3. Криза як етап ділового циклу, її причини, наслідки та перспективи для розвитку бізнесу.

Зміст заняття:

1. Сутність криз.
2. Класифікація криз.
3. Роль кредитування у формуванні передумов кризи
4. Біржові «бульбашки».
5. Кредитне плече та маржинальна торгівля.
6. Крах на Уолл-стріт 1929.
7. Азійська криза.
8. Криза Дот-комів
9. Іпотечна криза у США

Практичне завдання:

Круглий стіл «Кризові явища у світовій економіці».

Методичні поради до проведення заняття

Під час проведення практичного заняття необхідно з'ясувати сутність, алгоритм формування та причини кризових явищ у економіці. Слід дослідити основні постулати теорії економічних криз, вміти їх класифікувати за причинами виникнення, за формами прояву, за основними сферами впливу, за періодичністю, за сферами розповсюдження, за створеними основними загрозами, за потенційним можливостями, за ступенем впливу кризи на поточну і майбутню макроекономічну діяльність держави, за ступенем схожості з попередніми кризами, за якістю управління, за тривалістю впливу, за наслідками. Особливу увагу слід приділити проблематиці прогнозування кризових явищ. Доцільно розглянути роль кредитування у формуванні передумов кризи. Обов'язковим є вивчення ролі біржових «бульбашок» у формуванні передумов економічних криз. Невід'ємною складовою заняття є проведення ретроспективного аналізу економічних криз та дослідження їх впливу на економіку України.

Основна література: 2,3

Додаткова література: 4,7,11,21,22,23,24,31.

Практичне заняття 5-6.

Тема 5. Сучасні тренди розвитку глобальної економіки

Зміст заняття:

1. Економічна конвенція
2. Подальший розвиток глобалізації.
3. Протекціонізм у торгівлі та фінансах
4. Швидкий розвиток ІКТ
5. Збільшення обсягів операцій з криптовалютою
6. Подальше зростання обсягів заборгованості країн світу
7. Швидке зростання економіки країн Азії
8. Прискорення науково-технічного прогресу

9. Збільшення частки відновлювальних енергоносіїв у загальному обсязі використання енергоресурсів

10. Зміни демографічної ситуації, зайнятості та доходів населення

Практичні завдання:

Круглий стіл «Сучасні тренди світового господарства та їх вплив на економіку окремих країн».

Методичні поради до проведення заняття

При вивченні теми слід передусім приділити увагу трендам подальшої глобалізації, економічної конвергенції та сучасного протекціонізму. Слід визначити перспективи економічного розвитку окремих груп країн. Особливу увагу слід приділити перспективам зростання економіки країн Азії та Африки. Обов'язковим є розгляд світової проблеми заборгованості та її значення для України. Невід'ємним є розгляд ролі науково-технічного прогресу у сучасному економічному розвитку: ІКТ, диджиталізації, криптовалют та ін. Слід дослідити питання зростання обсягів використання відновлювальних енергоресурсів, впливу демографічних змін на світову економіку

Ліва частина часу другого практичного заняття повинна бути приділена круглому столу, присвяченому питанням особливостей економічного розвитку окремих країн (як правило, це країни, які досліджуються студентами у ході виконання розрахункових робіт), впливу на їх розвиток тенденцій світової економіки, а також внеску цих країн до формування цих трендів.

Основна література: 1,2,3,4,5.

Додаткова література: 2,5,6,10,12,16,20.

Практичне заняття 7

Тема 6. Місце інноваційних чинників у економічному розвитку світової економіки.

Зміст заняття:

1. Інновації як основа економічного зростання
2. Теорії інноваційного розвитку промисловості
3. Технологічні парадигми/уклади і промислові революції

4. Особливості стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах
5. Сучасні тренди розвитку інновацій
6. Диджиталізація економіки як провідний тренд розвитку інновацій

Практичні завдання:

Круглий стіл: «Особливості стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах та Україні».

Методичні поради до проведення заняття

При вивченні першого питання теми слід дослідити сутність та різновиди інновацій. Увагу слід приділити методам оцінювання інноваційності країн. Значну частину заняття слід присвятити проведенню круглого столу, присвяченого питанням стимулювання інноваційного розвитку в провідних індустріальних країнах та Україні.

У ході заняття слід закріпити уявлення студентів про основні теорії інноваційного розвитку. Студенти повинні опанувати поняття «технологічної парадигми», «промислової революції», знати хронологію їх розвитку. Студенти повинні чітко розмежовувати поняття «4-та промислова революція» та «Industry 4.0».

Значна частка практичного заняття повинна бути приділена обговоренню диджиталізації як провідного інноваційного тренду сучасності, зокрема впливу диджиталізації на ВВП, ролі диджитал-маркетингу, краудфандингу, цифрової ідентифікації, діджитал-трендів медійного простору, подкастів, тощо, а також їх впливу на економіку України.

Основна література: 1,5.

Додаткова література: 2,8,7,9,32,33,34,35.

Практичне заняття 8

Модульна контрольна робота за темами 1-5.

Практичне заняття 9

Залік

V. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів є обов'язковою для формування ґрунтовних знань з дисципліни і набуття практичних навичок з оволодіння навиками прогнозування тенденцій розвитку світової економіки. Самостійна робота містить такі складові: вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять з опрацюванням обов'язкових і додаткових наукових літературних джерел, підготовка розрахункової роботи та опрацювання питань, винесених на самостійне опрацювання.

V.1. Питання і завдання для самостійного опрацювання тем дисципліни

Тема 1.

- ✓ Проаналізувати досвід використання Вашингтонського консенсусу у країнах Латинської Америки.
- ✓ Провести компаративний аналіз Вашингтонського та Сеульського консенсусів.
- ✓ Дослідити спільні та відмінні риси Пекінського та Мумбайського консенсусів.

Тема 2.

- ✓ Дослідити особливості промислових криз у Великобританії, спираючись на праці М. Тугана-Барановського.
- ✓ Сформулювати перелік нових технологій, які могли б стати основою 6-го К-циклу.

Тема 3.

- ✓ Проаналізувати бульбашку «тюльпаноманії» у Голландії та порівняти її з бульбашкою на ринку іпотечних цінних паперів в США.
- ✓ Провести компаративний аналіз економічних криз 1929 та 2007 років. Знайти спільні і відмінні риси у їх причинах, особливостях перебігу та наслідках.
- ✓ Провести компаративний аналіз впливу Азійської валютної кризи на економіку України і Росії.
- ✓ Проаналізувати вплив іпотечної кризи на економіку України.

- ✓ Проаналізувати особливості економічної кризи, зумовленої пандемією у 2020 році.

Тема 4.

- ✓ Дослідити перспективи розвитку економіки країн Африканського континенту
- ✓ Проаналізувати вплив пандемії-2020 на розвиток глобалізації/протекціонізму у світовій економіці.
- ✓ Дослідити ймовірні напрями впливу науково-технічного розвитку на рівень та структуру зайнятості в Україні та Європі.

Тема 5.

- ✓ Проаналізувати перспективи впливу інновацій на розвиток економіки України.
- ✓ Проаналізувати перспективи використання криптовалют в Україні.
- ✓ Дослідити сучасний стан та перспективи розвитку ІТ-сектору в Україні.

V.2. Методичні вказівки до виконання розрахункової роботи

Індивідуальна самостійна робота передбачає розрахункову роботу. Мета розрахункової роботи полягає у розробці прогнозу розвитку економіки окремої країни. Студент на свій розсуд обирає державу, щодо економіки якої наявні статистичні дані за останній період висхідного тренду приросту ВВП на душу населення (не менше 5 років, бажано – більший термін). Студентам за допомогою методу кореляційно-регресійного аналізу слід виявити фактори, що чинили найбільший вплив на розвиток економіки держави протягом досліджуваного періоду та розробити модель для прогнозування подальшого розвитку економіки цієї держави. Для виявлення напряму причинно-наслідкових зв'язків слід скористатися методом причинності Гренджера. Спочатку слід проаналізувати зв'язок обсягів ВВП (або приросту ВВП – на вибір студента) на душу населення (вираженого у доларах США, базовим слід обрати 2010 рік) з наступними факторами: високо-технологічний експорт (у % від вироблених товарів), обсяги внутрішнього кредитування, забезпеченого фінансовим сектором (у % від ВВП), експорт товарів і послуг на душу населення (вираженого у доларах США у цінах,

зведених до рівня 2010 року), дефлятор ВВП (у %), офіційний валютний курс (у національних грошових одиницях, середній за рік), частку прямих іноземних інвестицій у ВВП, чисті надходження (% від ВВП), приріст грошової маси (щорічний, у %), реальну відсоткову ставку (у %), рівень споживання домогосподарств (вираженого у доларах США, базовим слід обрати 2010 рік), рівень безробіття (у % від загального обсягу робочої сили), кількість працездатного населення (осіб) згідно національних оцінок. Оцінювати слід щорічні дані. Рекомендується використовувати зведені дані Групи Світового Банку, для отримання яких можна скористатися веб-ресурсом “Атлас світових даних Кноета”. У результаті аналізу економічної історії країни студенти можуть виокремити та проаналізувати інші ймовірні фактори впливу на ВВП обраної держави. На основі обраних факторів, які мають найвищий ступінь впливу на динаміку ВВП слід побудувати кореляційно-регресійну модель для прогнозування тенденцій розвитку економіки держави. Окрім розрахункової частини розрахункова робота повинна містити фундаментальний аналіз розвитку економіки держави з поясненням результатів, отриманих за допомогою економетричного аналізу. Робота повинна бути оформлена згідно вимог ДСТУ 2015. Форму титульного аркушу подано у додатку А. Студент мінімум за 2 тижні до заліку зобов’язаний надати роботу на перевірку викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни.

Послідовність виконання розрахункової роботи

1. Спочатку слід підібрати параметри майбутньої моделі і позбавитися від мультиколінеарності.

Для цього будуємо кореляційну матрицю (у екселі пакет аналізу - кореляція). Вибираємо параметри (фактори), які мають значну кореляцію з ВВП. Якщо $0,5 < R < 0,7$ – то ступінь зв’язку середній. Якщо $0,7 < R < 0,9$ – високий, якщо $0,9 < R < 1$ – то дуже високий. Якщо $0,3 < R < 0,5$ – низький зв’язок і тому такі змінні (тобто фактори) бажано не використовувати. Якщо серед факторів немає таких, кореляція

яких з ВВП вища від 0,5, то тоді слід скористатися тими, кореляція яких з ВВП більше 0,3 (тобто кореляційний зв'язок низький). Якщо ж значення $0,0 < R < 0,3$, то це вказує на відсутність кореляційного зв'язку, і такі фактори не слід використовувати і слід підшукати нові фактори для аналізу.

Приклад опису результатів перевірки на наявність кореляційного зв'язку.

Кореляційний аналіз виявив суттєвий взаємозв'язок між зростанням ВВП та реальною відсотковою ставкою (-0.76165) (див. таблицю 1), у той же час суттєвого взаємозв'язку обсягу ВВП на душу населення та аналізованою ставкою не виявлено. Зв'язок приросту ВВП та процентної ставки від'ємний. Так, зниження реальної процентної ставки супроводжується зростанням ВВП, і навпаки.

Таблиця 1 - Кореляція приросту ВВП та реальної відсоткової ставки в Латвії

	ВВП, дол. США, млн., 2010	Приріст ВВП на душу населення (щорічний %)	Приріст ВВП (щорічний %)	Реальна відсоткова ставка (%)
ВВП, дол. США, млн., 2010	1			
Приріст ВВП на душу населення (щорічний %)	-0.26121	1		
Приріст ВВП (щорічний %)	-0.266	0.998861	1	
Реальна відсоткова ставка (%)	-0.33782	-0.76165	-0.75947	1

Джерело: розрахунки виконані автором на основі [6], [7].

Після підбору факторів, які найбільше впливають на ВВП, слід визначити чи немає між обраними факторами (майбутніми параметрами моделі) сильного кореляційного зв'язку, тобто чи моделі не притаманна мультиколінеарність. Якщо такий зв'язок присутній, то модель, побудована за такими параметрами буде неадекватною. Для того, щоб позбавитися від мультиколінеарності за допомогою кореляційної матриці слід прибрати з моделі по одному з кожної пари факторів, які сильно корелюють між собою (тобто якщо значення коефіцієнта кореляції більше 0,7 (або менше -0,7)). Слід видаляти з моделі ті фактори, які менше корелюють з ВВП і залишати ті, які корелюють з ВВП більше. Остаточну перевірку на мультиколінеарність слід провести за допомогою алгоритму Фаррера-Глобера.

Приклад опису перевірки параметрів майбутньої моделі на мультиколінеарність.

Дослідження продемонстрували наявність мультиколінеарності між досліджуваними параметрами. У результаті було прийнято рішення не використовувати при побудові моделі наступних параметрів: витрати домогосподарств та рівень безробіття. У результаті відбору факторів впливу на динаміку ВВП в Україні було прийнято рішення щодо подальшого аналізу впливу таких факторів: реальна відсоткова ставка та інфляція.

2. Далі слід перевірити зв'язок факторів на причинність за допомогою тесту Гренджера. Для цього слід скористатися програмою e-views, яку можна завантажити за посиланням: <http://www.eviews.com/download/student10/>

Тест Гренджера на причинність дає змогу виявити який фактор є причиною зміни ВВП, а який – наслідком. У моделі слід використовувати лише ті параметри, які є причиною зміни ВВП.

Зразок опису результатів тесту Гренджера.

Кореляційний аналіз виявив суттєвий взаємозв'язок між ставкою федеральних фондів та ставкою основних операцій рефінансування ЄЦБ ($R = 0.925901208852909$). Зв'язок цих процентних ставок є позитивним. Таким чином, зниження ставки федеральних фондів супроводжується зниженням процентної ставки ЄЦБ і навпаки. За допомогою тесту причинності Гренджера визначимо яка з цих ставок є причиною зміни іншої ставки.

Тест причинності Грейнджера допоміг визначити провідну роль ставки федеральних фондів. Цей тест проведений на основі даних за період 1999-2018 років показав, що зміни ставки федеральних фондів (FFR) зумовлюють зміни ставки основних операцій рефінансування ЄЦБ (MRR). Аналіз проводився на основі 1,2,3 та 4-річних лагів. Дослідження показують, що найсильніший вплив спостерігається у дослідженнях 2 та 3-річних лагів (див. Таблицю 2).

Таблиця 2 - Тести парної причинності Гренджера

Кількість лагів	Кількість спостережень	Нульова гіпотеза	F-статистика	Ймовірність
1	17	FFR не є Гренджер-причиною MRR	5.49351	0.0344
		MRR не є Гренджер-причиною FFR	2.59073	0.1298
2	16	FFR не є Гренджер-причиною MRR	9.75672	0.0037
		MRR не є Гренджер-причиною FFR	2.93633	0.0951
3	15	FFR не є Гренджер-причиною MRR	8.91991	0.0062
		MRR не є Гренджер-причиною FFR	3.63160	0.0642
4	14	FFR не є Гренджер-причиною MRR	5.39785	0.0465
		MRR не є Гренджер-причиною FFR	2.08537	0.2204

Джерело: розрахунки виконані автором на основі [7], [11].

3.Розробка регресійної моделі та аналіз її адекватності.

Для побудови регресійної моделі слід скористатися вкладкою «Аналіз даних» у програмі Microsoft Excel. Після отримання результатів регресійного аналізу слід визначити чи модель є адекватною. Для цього спочатку слід проаналізувати значення модельного коефіцієнта кореляції Пірсона. Якщо $0,5 < R < 0,7$ – то ступінь зв'язку середній. Якщо $0,7 < R < 0,9$ – високий, якщо $0,9 < R < 1$ – то дуже високий. Менше значення коефіцієнта свідчить про те, що модель потребує доопрацювання шляхом залучення нових параметрів.

Зразок опису адекватності моделі згідно коефіцієнта кореляції Пірсона.

Мірою відповідності даної регресійної моделі статистичним даним є коефіцієнт детермінації $R^2 = 0,8187$, який показує залежність ВВП на душу населення від обраних чинників на 81,87%. Тіснота зв'язку між показниками ВВП і факторами впливу визначається коефіцієнтом множинної кореляції $r = 0,9048$, а оскільки він близький до 1, то зв'язок між факторами впливу і показниками ВВП слід вважати тісним.

Далі результати F-статистики (F розрахункове) слід порівняти з табличним значенням критерію Фішера (F_{tb}). Табличне значення слід знайти за допомогою наступної формули у програмі Microsoft Excel. Формула буде мати наступний вигляд:

$$=FRASPOBR(0.05,7,4), \quad (5.1),$$

де ступінь свободи 1 = кількість періодів - кількість параметрів = 12 - 5 = 7

ступінь свободи 2 = кількість параметрів = 5 - 1 = 4

Якщо F_{розр} > F_{tb} то модель адекватна.

Зразок опису адекватності моделі згідно критерію Фішера.

Побудована нами модель є адекватною згідно критерію Фішера, оскільки розрахована нами статистика Фішера $F = 46,4636$ більша за значення критерію $F_{tb} = 4,3874$ та рівнем статистичної значимості 95%.

Далі слід подати та охарактеризувати кінцеву модель.

Зразок опису остаточної моделі.

Емпірична лінійна регресійна модель має вигляд:

$$y = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 x_1 + \hat{a}_2 x_2 + u \quad (5.2)$$

де a_0 , a_1 і a_2 - коефіцієнти емпіричної функції регресії, y - залежна змінна, x_1 , x_2 - незалежні змінні, u – статистична оцінка неврахованих факторів впливу, похибок вимірювань та обчислень, а також випадкових збурень, які не можуть бути враховані при побудові моделі. На основі статистичної вибірки побудуємо лінійну регресійну модель і визначимо ступінь впливу факторів x_1 та x_2 на динаміку обсягів ВВП на душу населення в Україні. Рівняння розробленої лінійної регресійної моделі має наступний вигляд:

$$y = 2207,5673 - 29,1955 x_1 - 13,6914 x_2 \quad (5.3)$$

Факт відповідності між моделлю та статистичною вибіркою, продемонстровано на рисунку 1.

Рисунок 1 - Динаміка ВВП на душу населення та модель динаміки ВВП на душу населення в Україні, грн.,

Джерело: розроблено автором

V.3. Завдання для самостійної перевірки знань

Тести

1. Які з вказаних циклів пов'язані з тим, що суспільство час від часу потребує оновлення житлового і виробничого фонду?

- А. Цикли Кітчина
- Б. Цикли Кузнеця
- В. Цикли Жюгляра
- Г. Цикли Кондратьєва

2. Як називається криза, пов'язана з вичерпанням потенціалу розвитку існуючих технологій?

- А. Проміжна
- Б. Галузева
- В. Структурна
- Г. Часткова

3. Скорочення податкового навантаження це елемент якої політики?

- А. Монетарної рестрикції
- Б. Політики стримування економічного розвитку

В. Антиінфляційної політики

Г. Політики стимулювання економічної активності

4. Який К-цикл був простимульований багатьма технологіями, серед яких Інтернет-технології?

А. 3

Б. 4

В. 5

Г. 6

5. Масове виробництво двигуна внутрішнього згорання було одним з рушіїв

А. 3го циклу Кондратьєва

Б. 4го циклу Кондратьєва

В. 1го циклу Кондратьєва

Г. 2го циклу Кондратьєва

6. Іпотечна криза в США ознаменувала пік

А. 3го циклу Кондратьєва

Б. 4го циклу Кондратьєва

В. 5го циклу Кондратьєва

Г. 6го циклу Кондратьєва

7. Які з вказаних циклів пов'язані з рухом облікової ставки центрального банку

А. Цикли Кітччина

Б. Цикли Кузнеця

В. Цикли Жюгляра

Г. Цикли Кондратьєва

8. Яка з вказаних криз на деякий час перериває фази ділового циклу?

А. Проміжна

Б. Циклічна

В. Структурна

Г. Часткова

9. Яка теорія пов'язує циклічність економічного розвитку перш за все зі зміною пропозиції грошей?

- А. Монетарна
- Б. Психологічна
- В. Недоспоживання
- Г. Інноваційна

10. Який з вказаних циклів пов'язані з вкладенням грошей у модернізацію інфраструктури?

- А. Цикли Кітчина
- Б. Цикли Кузнеця
- В. Цикли Жюгляра
- Г. Цикли Кондратьєва

11. Який К-цикл був простимульований багатьма технологіями, серед яких паровий двигун?

- А. 1
- Б. 2
- В. 3
- Г. 4

12. Залежність між суспільним багатством і суспільною нерівністю, подібна до символу Ω дістала назву

- А. Закону Кузнеця
- Б. Хвилі Кітчина
- В. К-циклу Кондратьєва
- Г. Закону інновацій Шумпетера

13. Оберіть з представлених чинників економічного розвитку чинник другого порядку (тобто не основоположний):

- А. Земля
- Б. Капітал
- В. Технології
- Г. Політичні інституції

14. Оберіть з представлених чинників економічного розвитку чинник першого порядку (тобто один з основних):

- А. Земля
- Б. Політичні інституції
- В. Сукупний попит
- Г. Форми власності

15. *Оберіть з представлених чинників економічного розвитку чинник другого порядку:*

- А. Земля
- Б. Праця
- В. Сукупний попит
- Г. Технології

16. *Яка з перелічених моделей/ теорій економічного розвитку передбачає лібералізацію економіки, її зовнішню відкритість та приватизацію*

- А. Модель сталого розвитку
- Б. Теорія ендогенного зростання
- В. Теорія структурних трансформацій
- Г. Неокласична модель вільного ринку

17. *Яка з перелічених теорій передбачає орієнтацію на внутрішні чинники економічного розвитку*

- А. Теорія лінійного розвитку
- Б. Теорія ендогенного зростання
- В. Теорія структурних трансформацій
- Г. Теорія зовнішньої залежності

18. *Модель, спрямована на зміну стосунків людини та природи для поєднання економічного розвитку та виживання людства*

- А. Модель сталого розвитку
- Б. Модель структурних трансформацій
- В. Модель лінійного розвитку
- Г. Неокласична модель вільного ринку

19. *Який з перелічених консенсусів використовувався при трансформації пост-радянських економік*

- А. Вашингтонський
- Б. Мумбайський
- В. Пекінський
- Г. Сеульський

20. Який з перелічених консенсусів втілює принципи неоліберальної доктрини економічної політики

- А. Вашингтонський
- Б. Сеульський
- В. Мумбайський
- Г. Пекінський

21. Який з перелічених консенсусів передбачає приватизацію державних підприємств

- А. Пекінський
- Б. Мумбайський
- В. Вашингтонський
- Г. Сеульський

22. Вкажіть ознаку не характерну для економічної кризи

- А. Скорочення обсягів виробництва
- Б. Ревальвація національної валюти
- В. Зростання темпів інфляції
- Г. Зростання безробіття

23. Який з перелічених консенсусів передбачає дерегуляцію економіки

- А. Мумбайський
- Б. Вашингтонський
- В. Пекінський
- Г. Сеульський

24. Який з перелічених консенсусів використовувався при реформуванні економік Латинської Америки

- А. Сеульський
- Б. Пекінський

В. Мумбайський

Г. Вашингтонський

25. Який з перелічених консенсусів передбачає лібералізацію зовнішньої торгівлі

А. Вашингтонський

Б. Мумбайський

В. Пекінський

Г. Сеульський

26. Який з перелічених консенсусів передбачає експорто-орієнтовану модель розвитку

А. Вашингтонський

Б. Мумбайський

В. Пекінський

Г. Сеульський

27. Біржова бульбашка на ринку нерухомості спричинила

А. Чорний четвер 1929 року

Б. Азійську кризу 1997 року

В. Кризу дот-комів

Г. Світову фінансову кризу 2008 року

28. Який з перелічених консенсусів передбачає орієнтацію на низькокваліфіковану робочу силу та дешеві товари

А. Вашингтонський

Б. Мумбайський

В. Пекінський

Г. Сеульський

29. Біржова бульбашка на ринку акцій ІТ-компаній спричинила

А. Крах на Уолл-стріт 1929 року

Б. Азійську кризу 1997 року

В. Кризу дот-комів 2000 року

Г. Світову фінансову кризу 2008 року

30. Який з перелічених консенсусів передбачає орієнтацію на розвиток середнього класу як основного споживача товарів

- А. Вашингтонський
- Б. Мумбайський
- В. Пекінський
- Г. Сеульський

31. Співвідношення між власними коштами трейдера і позиковими засобами, які трейдер бере у свого брокера називається...

- А. Марджин-колл
- Б. Кредитне плече
- В. Спред «метелик»
- Г. Фінансова піраміда

32. Який з перелічених консенсусів передбачає орієнтацію на висококваліфіковану робочу силу

- А. Вашингтонський
- Б. Мумбайський
- В. Пекінський
- Г. Сеульський

33. Яка з вказаних криз була зумовлена не падінням вартості цінних паперів, а стрімкою валютною девальвацією?

- А. Крах на Уолл-стріт 1929 року
- Б. Азійська криза 1997 року
- В. Криза дот-комів 2000 року
- Г. Світова фінансова криза 2008 року

34. У початку якої з вказаних криз звинувачують Дж. Сороса?

- А. Крах на Уолл-стріт 1929 року
- Б. Азійська криза 1997 року
- В. Криза дот-комів 2000 року
- Г. Іпотечна криза США 2008 року

35. У основі якої з вказаних криз лежало використання кредитних дефолтних свопів?

- А. Крах на Уолл-стріт 1929 року
- Б. Азійська криза 1997 року
- В. Криза дот-комів 2000 року
- Г. Іпотечна криза США 2008 року

36. Економічна конвергенція — це:

- А. процес розбіжності в рівні розвиненості різних країн, створення нового типу світової економічної системи, в якій господарства різних країн включаються в єдину світову торгівельну систему;
- Б. віддалення економічних систем, зумовлене виділенням відмінностей між ними, соціально-економічних проблем і наявністю об'єктивних закономірностей розвитку;
- В. явище, що передбачає зближення рівня економічного розвитку різних країн за рахунок швидших темпів зростання ВВП у країнах, що розвиваються, у порівнянні з розвинутими країнами;
- Г. процес економічної систематизації, встановлення й розвитку міждержавних відносин, виникнення глобальної культури, глобальної свідомості, глобального громадянського суспільства

37. Протекціонізм у торгівлі був розпочатий Дональдом Трампом відносно:

- А. відносно Росії;
- Б. відносно Японії;
- В. відносно Іраку;
- Г. відносно Китаю.

38. Майнінг, форжінг, ICO, Initial coin offering, STO, Security Token Offerings — це

- А. шляхи емісії криптовалюти;
- Б. найбільш відомі криптовалюти;
- В. функції криптовалюти;
- Г. криптографічні методи.

39. Керівництво по аналізу інновацій, розроблене у Осло, розрізняє чотири типи інновацій::

- А. продуктові, процесові, маркетингові та організаційні;
- Б. соціальні, промислові, культурні, ринкові;
- В. адміністративні, товарні, послуг, технічні;
- Г. глобальні, міжнародні, регіональні, національні.

40. Впровадження нового або значно поліпшеного способу виробництва або доставки продукту (сюди входять значні зміни у технології, виробничому устаткуванні та/або програмному забезпеченні) — це ...:

- А. продуктова інновація;
- Б. процесова інновація;
- В. маркетингова інновація;
- Г. організаційна інновація.

41. Зміна технологічної системи (парадигми) відбувається як:

- А. соціальна революція;
- Б. технологічна революція;
- В. політична революція;
- Г. інформаційна революція.

42. Теорію інноваційного типу розвитку, де центральною постаттю постає фігура підприємця, завдяки якому через нову комбінацію факторів виробництва відбувається економічний розвиток, виклав у своїй праці:

- А. Й.Шумпетер;
- Б. А.Сміт;
- В. М.Фрідман;
- Г. І. Маск.

43. Скільки науково-технічних революцій виділяється в історії розвитку світового господарства?

- А. 2;
- Б. 3;
- В. 4;

Г. 5.

44. «Industry 4.0» — це:

А. скоординована, державна ініціатива Німеччини по мобілізації всіх національних ресурсів з метою прискорення технологічних змін та утримання німецького лідерства в світовій конкуренції;

Б. інформаційна революція, яка поширюється у всіх галузях науки, техніки, виробництві, соціології, суспільстві;

В. концепція неподільного атома і створення квантово-механічної системи світосприймання, яка характеризується кількісними фізичними властивостями мікросистем;

Г. промислова революція 18 ст.

45. Науково-технічні революції дають початок хвилям:

А. М.Кондратьєва;

Б. С.Кузнеця;

В. Дж.Кітчина

Г. К.Жюгляра;

46. Економіка якої країни протягом останньої декади зростає передусім завдяки орієнтації економіки на внутрішній ринок та швидкому зростанню кількості населення?

А. Індія;

Б. Китай;

В. В'єтнам

Г. Японія

47. Яка країна займає перше місце у світі по абсолютному обсягу держборгу ?:

А. Японія ;

Б. США;

В. Україна;

Г. Китай.

48. Вкажіть тренд, який НЕ належить до трендів сучасної економіки:

А. Зниження обсягу послуг у товарообороті;

Б. Фінансова глобалізація;

В. Економічна конвергенція

Г. швидке зростання капіталізації компаній, що працюють у сфері інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

49. Що у даному переліку не є криптовалютою:

А. Bitcoin;

Б. XRP

В. A- cash;

Г. Ethereum

50. Яка країна займає I місце у світі по співвідношенню держборгу до ВВП ?:

А. Японія ;

Б. США;

В. Україна;

Г. Китай.

VI. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

VI.1 Поточний контроль знань студентів

Поточний контроль знань студентів включає:

- 1) відповіді на практичних заняттях;
- 2) модульну контрольну роботу;
- 3) розрахункову роботу.

Відповіді на практичних заняттях. Під час проведення практичних занять студенти відповідають на поставлені запитання викладача, наводять приклади з практики діяльності креативних організацій, аналізують ситуаційні вправи.

Модульна контрольна робота. Метою модульної контрольної роботи є виявлення рівня засвоєних студентом знань з дисципліни і їх застосування при вирішенні конкретних завдань з страхування валютних ризиків. Контрольна робота охоплює матеріал всіх тем. Контрольна робота проводиться на 9 практичному занятті. Вона включає 20 завдань, кожне з яких оцінюється у 0,5 балів.

Розрахункова робота. Метою роботи є закріплення навичок студентів з прогнозування тенденцій розвитку світової економіки, визначення факторів, які більшою мірою, ніж інші впливають на темпи зростання ВВП країн. Розрахункова робота складається з п'яти розрахункових завдань, кожне з яких оцінюється у 6 балів. Максимальна оцінка за розрахункову роботу складає 30 балів.

VI.2 Підсумковий контроль знань студентів

Семестрову атестацію студента проводять за результатами підсумкового значення рейтингу з дисципліни. Оскільки семестрова атестація з дисципліни передбачена у вигляді заліку, рейтингова оцінка студента формується як сума всіх рейтингових балів і становить 100 балів.

Рейтинг студента з кредитного модуля складається з балів, які він отримує за:

1. активну участь у практичних заняттях;
2. написання модульної контрольної роботи;
3. підготовку розрахункової роботи.

Система рейтингових балів

1. Практичні заняття.

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 10 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 8-9 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 6-7 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 0-5 балів.

Одному або двом кращим студентам на кожному практичному занятті може додаватися як заохочування 1 бал.

Загалом за практичні завдання можна отримати від 30 до 60

2. Модульна контрольна робота.

- «відмінно», повні відповіді на теоретичні запитання – 10 балів;
- «добре», присутні неточності в відповідях на теоретичні питання – 8-9 балів;
- «задовільно», робота містить відповіді на теоретичні запитання з несуттєвими неточностями – 5-7 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь (не відповідає вимогам на «задовільно») – 0-4 балів.

3. Розрахункова робота

- «відмінно», робота виконання в повному обсязі, розрахунки без помилок, з поясненнями и повними відповідями на поставлені питання – 26-30 балів;
- «добре», в роботі містяться деякі неточності або розрахункові помилки – 20-25 балів;
- «задовільно», є недоліки щодо виконання вимог до роботи і певні помилки – 15-19 балів;
- «незадовільно», не відповідає вимогам до «задовільно» – 0-14 балів.

Необхідною умовою допуску до заліку є написання МКР, зарахування розрахункової роботи.

За результатами навчальної роботи за перші 7 тижнів «ідеальний студент» має набрати 50-балів. На першій атестації (8-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його поточний рейтинг не менше 30 балів.

За результатами 13 тижнів навчання «ідеальний студент» має набрати 50 балів (загалом 100 балів за весь семестр). На другій атестації (14-й тиждень) студент отримує «зараховано», якщо його загальний поточний рейтинг не менше 60.

Ті студенти, які бажають покращити рейтингові бали, набрані протягом семестру, можуть виконати письмову залікову контрольну роботу. Робота містить два завдання (практичні завдання виключно з переліку задач, які розв'язувалися на практичних заняттях). Залікові завдання оцінюються наступним чином 1*20 балів (теоретичне завдання)+1* 20 балів (практичне завдання).

Система оцінювання теоретичного питання:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 12-20 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 9-11 балів;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 5-8 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0-4 балів.

Система оцінювання практичного завдання:

- «відмінно», повне безпомилкове розв'язування завдання – 16-20 балів;
- «добре», повне розв'язування завдання з несуттєвими неточностями – 11-15 балів;
- «задовільно», завдання виконане з певними недоліками – 5-10 балів;
- «незадовільно», завдання не виконано – 0-4 балів.

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка переводиться згідно з таблицею:

Бали	Оцінка за залік
95-100	відмінно
85-94	дуже добре
75-84	добре
65-74	задовільно
60-64	достатньо
Менше 60	незадовільно

VII. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Базова література

1. Глобальні тенденції і перспективи: світова економіка та Україна. / Наук. ред. В.Юрчишин. – Київ: Заповіт, 2018. – 202 с.
2. Дергачова В. В., Голюк В.Я. Згуровський О.М. Тренди розвитку сучасної глобальної економіки 2020. *Економіка, фінанси, право*. 2020. №3. С.23-26.
3. Дергачова В.В., Згуровський О.М. Глобалізація за умов циклічності розвитку економіки і суспільства: монографія. – Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2014. – 378 с.
4. Кравченко М. О., Дергачова В. В., Бояринова К. О., Голюк В. Я. Аналіз чинників, що обумовили сценарій розвитку України, в контексті форсайту її економіки. *Економіка та держава*. 2020. №8. С.35-42
5. Форсайт та побудова стратегії соціально-економічного розвитку України на середньо- строковому (до 2020 року) і довгостроковому (до 2030 року) часових горизонтах / наук. керівник проекту акад. НАН України М. З. Згуровський // Міжнародна рада з науки; Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу МОН України і НАН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. – К.: НТУУ «КПІ», Вид-во «Політехніка», 2016. – 184 с.

Допоміжна література

1. Абрамов М.Д. Об экономике, "консенсусах" и здоровом смысле [Електронний ресурс]. — Режим дос тупу: http://echo.msk.ru/blog/abramovmd/1387652_echo/
2. _Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти / Згуровський М.З., Єфремок К.В., Дергачова В.В. та ін. / Міжнар. рада з науки (ICSU) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – Ч.1. Глобальний аналіз якості і безпеки життя. – 328 с.

3. Ананьин О., Хаиткулов Р., Шестаков Д. Вашингтонский консенсус: пейзаж после битв // Мировая экономика и международные отношения. — 2010. — №12. — С.15—27.
4. Бойкова М. Корінні причини фінансово-економічних криз капіталізму і правові шляхи їх усунення (Частина I) // Віче. — 2012. — №10 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3121/>
5. Бжезинський З. Велика шахівниця. - Харків: Фабула. — 2019. — 288с.
6. Гавриш О.А., Дергачева В.В. Ресурсное обеспечение международной конкурентоспособности национальной экономики в условиях глобализации / Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект: сб. науч. тр. — Донецк: ДонНУ, 2013. — Т.1. — С. 83-87.
7. Гэлбрейт Дж.К. Великий крах 1929 года / Пер. с англ. Борич С.Э. — Минск: «Попурри», 2009. — 256с.
8. Дергачова В.В. Засади та проблеми економічного зростання національної економіки в контексті сталого розвитку (р.1.2.4) // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях. Монографія // За наук. Ред.. Є.В. Хлобистова. — Сімферополь: ПП «Підприємство Фенікс», 2010. — с. 582
9. Дергачова В.В., Згуровський О.М. Глобалізаційні процеси сучасної світової економіки в контексті суспільного розвитку та економічної безпеки // Економічний вісник НТУУ «КПІ» // 2011, №8. — С. 111-120.
10. Дергачова В.В., Згуровський О.М. Процеси економічної глобалізації у міжнародних співставленнях // Журнал європейської економіки. Т.10 (№2) — Червень 2011. — С.132-149
11. Дергачова В.В., Згуровський О.М. Дослідження впливу економічної кризи як прояву циклічності розвитку на глобалізаційні процеси через показники соціо-економічного розвитку // Механізм регулювання економіки. — 2011. — №3, том 2. — С.83-90
12. Качуровский, Е. П. Современная мировая экономика. — Минск : Белпринт, 2012. — 582 с.

13. Кондратьев Н.Д., Яковец Ю.В., Абалкин Л. И. Большие циклы конъюнктуры и теория предвидения. Избранные труды. - М. : Экономика, 2002
14. Майборода Р. Є. Регресія: лінійні моделі: навчальний посібник / Р. Є. Майборода; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2007. – 296 с.
15. Моделирование и прогнозирование глобальной, региональной и национальной динамики / Отв. ред. А. А. Акаев, А. В. Коротаев, Г. Г. Малинецкий, С. Ю. Малков. – М.: ЛИБРОКОМ/URSS, 2011. С. 424–459
16. Ніколаєнко К.В, Дергачова В. В. Особливості впливу фінансової глобалізації на економіку України.– К.: НТУУ «КПІ», 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://probl-economy.kpi.ua/node/315>
17. Пекинский консенсус [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.kommersant.ru/doc/701720>
18. Пекинский консенсус — смена вех в мировой экономике [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.fondsk.ru/news/2007/05/10/8233_8233.html
19. Петренко А. "Вашингтонский консенсус". Приватизация и свободная торговля [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://blogs.pravda.com.ua/authors/petrenko/4b587b0bb40c3/view_print/
20. Ромашкин Т.В. Становление и развитие ТНК в условиях глобализации. – Саратов: ООО Издательский центр «Наука», 2016. – 160 с.
21. Стиглиц Дж. Крутое пике. – М.: Эксмо, 2011. – 510 с.
22. Тивончук І.О., Стецюк П.І., Тивончук О.І. Фінансові кризи: аналіз причин та механізмів їх прояву// Вісник Національного університету „Львівська політехніка”.. – 2011. - № 698, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/10914/1/16.pdf
23. Туган-Барановский М.И. Периодические промышленные кризисы. – М.: Директмедиа Паблицинг, 2008. – 479с.
24. Тхор О.С., Тхор С.О., Кроленко М.С. Теоретичні аспекти моделювання виникнення світових економічних криз // Вісник Східноукраїнського

національного університету імені В.Даля. – 2010. - №11 (153) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://snu.edu.ua/visniksnu/archive.php>

25. Шкодіна І.В., Юрків Н.Я. Циклічний розвиток світової економіки в умовах фінансової невизначеності //Збірник наукових праць Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи НБУ «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики». – 2011. - №1(10) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://fkd.org.ua/archive_1\(10\)2011_eng.html](http://fkd.org.ua/archive_1(10)2011_eng.html)

26. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотку та економічного циклу. – К.: Видавничий дім «КМА»,2011. – 242 с.

27. Chrystia Freeland. The Mumbai consensus [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://blogs.reuters.com/chrystiafreeland/2010/10/22/the-mumbai-consensus/>

28. Dergachova Victoria / Econometric Analysis of Structure and Sustainability of Ukrainian Socio-Economic System in the Context of System Economic Theory // Victoria Dergachova, Maryna Kravchenko, Alexander Zgurovsky// Міжнародний науково-теоретичний журнал “Problems and Perspectives in Management”. – 2017. – №4. – С.86-99. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://businessperspectives.org/journals/problems-and-perspectives-in-management/issue-269/econometric-analysis-of-the-structure-and-sustainability-of-ukraine-socio-economic-system-in-the-context-of-the-economic-systems-theory>

29. Lawrence H. Summers. India and the Global Economy. — October. — 15. — 2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.whitehouse.gov/administration/eop/nec/speeches/indiaglobal_economy

30. Gurcharan Das. The India Model // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.foreignaffairs.com/articles/61728/gurcharandas/theindia_model/

31. Lindberg C. A. Economic Pinch, The Noontide Press, 1922, 250 pp. [Online], available at: <http://www.scribd.com/doc/193051973/Lindbergh-The-Economic-Pinch>

32. Czarnitzki D. & Toivanen O. (2013) Innovation policy and economic growth. Economic papers, 482. Retrieved from:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2013/pdf/ecp482_en.pdf

33. Rosenberg N. (2004) Innovation and economic growth. OECD. Retrieved from: <https://www.oecd.org/cfe/tourism/34267902.pdf>

34. Steve Blank, Bob Dorf The startup owner's manual. Pescadero, California: K&S Ranch Press, 2012. 1019 p.

35. Wang Ch. (2013) The long-run effect of innovation on economic growth. Australia: School of Economics. Retrieved from: http://www.murdoch.edu.au/School-of-Business-and-Governance/_document/Australian-Conference-of-Economists/The-long-run-effect-of-innovation-on-economic-growth.pdf

36. Williamson J. What Should the World Bank Think about the Washington Consensus? // [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.iie.com/publications/papers/paper.cfm?researchid=351>

37. Williamson J. What Washington Means by Policy Reform [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.iie.com/publications/papers/paper.cfm?researchid=486>

38. World Data Atlas Knoema (2022). World development indicators, Available at: <https://knoema.com/WBWDI2019Jan/world-development-indicators-wdi> (accessed 07.02.2022)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»

Факультет менеджменту та маркетингу
Кафедра менеджменту

РОЗРАХУНКОВА РОБОТА

з дисципліни

«Тренди і моделі розвитку світової економіки»

Студента групи _____
спеціальності 073 «Менеджмент»

Іванова Івана Івановича

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,

прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

КИЇВ-202_